

KURAN'DA BARIŞÇILIK

HARUN YAHYA

Kuran'a göre savaş, sadece zorunlu olduğunda başvurulacak ve mutlaka belirli insani ve ahlaki sınırlar içinde yürütülecek bir "istenmeyen zorunluluk"tur.

Bir ayette, yeryüzünde savaşları çıkaranların inkarcılar olduğu, Allah'ın ise savaşa rıza göstermediği şöyle açıklanır:

... Onlar ne zaman savaş amacıyla bir ateş alevlendirdilerse Allah onu söndürmüştür. Yeryüzünde bozgunculuğa çalışırlar. Allah ise bozguncuları sevmez. (Maide Suresi, 64)

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in hayatına baktığımızda da, savaşın ancak zorunlu hallerde ve savunma amaçlı olarak başvurulmuş bir yöntem olduğunu görebiliriz.

Kuran'ın Peygamberimize vahyi tam 23 yıl sürmüştür. Bunun ilk 13 yılında Müslümanlar Mekke'deki putperest düzenin içinde azınlık olarak yaşadılar ve çok büyük baskılarla karşılaştılar. Pek çok müslümana fiziksel işkenceler yapıldı, bazıları öldürüldü, çoğunun evi ve malları yağmalandı, sürekli hakaret ve tehditlerle karşılaştılar. Buna rağmen Müslümanlar şiddete başvurmadan yaşamaya devam ettiler ve putperestleri hep barışa çağırdılar.

Sonunda putperestlerin baskıları dayanılmaz bir noktaya vardığında, Müslümanlar daha özgür ve dostane bir ortamın bulunduğu Yesrib (sonradan Medine) şehrine hicret ederek burada kendi yönetimlerini kurdular. Kendi siyasi yapılarını bu şekilde oluşturduktan sonra bile, Mekke'nin saldırgan putperestlerine karşı silah kullanmadılar. Ancak aşağıdaki ayetin vahyinden sonra Peygamberimiz ümmetine savaş için hazırlık emri verdi:

Kendilerine zulmedilmesi dolayısıyla, onlara karşı savaş açılana (mü'minlere, savaşma) izni verildi. Şüphesiz Allah, onlara yardım etmeye güç yetirendir. Onlar, yalnızca; "Rabbimiz Allah'tır" demelerinden dolayı, haksız yere yurtlarından sürgün edilip çıkarıldılar... (Hac Suresi, 39-40)

Kısacası, Allah müslümanlara savaş iznini, baskı ve zulüm gördükleri için vermiştir. Bir başka deyişle, izin verilen savaş, sadece savunma amaçlı bir savaştır. Başka ayetlerde ise müslümanlar gereksiz bir kışkırtmadan veya gereksiz şiddet kullanımından kaçınmaları için uyarılmışlardır:

Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda savaşın, (ancak) aşırı gitmeyin. Elbette Allah aşırı gidenleri sevmez. (Bakara Suresi, 190)

Bu ayetlerin vahyinden sonra Müslümanlarla putperest Araplar arasında savaşlar gerçekleşti. Bunların hiç birinde Müslümanlar savaşı kışkırtan taraf olmadı. Dahası, Peygamberimiz, putperestlerin pek çok talebini kabul eden bir barış anlaşmasını (Hudeybiye Barışı) kabul ederek, barış ve güvenlik ortamı sağladı ve putperestlerle barış içinde yaşanacak bir sosyal yapı tesis etti. Anlaşmayı bozan taraf yine putperestler oldu ve bu durumda yeni bir savaş durumu başladı. Ama Müslümanların sayısının hızla artması sonucunda İslam ordusu putperest Arapların karşı koyamayacağı bir güce ulaştı ve Peygamberimiz bu güçlü orduyla Mekke üzerine yürüyüp şehri fethetti. Bu fetihle hiç bir şekilde kan akmadı, tek bir kişinin burnu bile kanamadı. Peygamberimiz eğer isteseydi kentteki müşrik liderlerden intikam alabilirdi. Ama hiç birine dokunmadı ve onları affederek inançları içinde serbest bıraktı. Bu yüksek karaktere hayran olan müşrikler, daha sonra kendi rızalarıyla İslam'ı kabul edeceklerdi.

Hz. Muhammed'in bu barışçı ve ılımlı politikası, Allah'ın Kuran'da bildirdiği İslami esaslardan kaynaklanmıştır. Allah Kuran'da inananlara, müslüman olmayan kimselere karşı da iyilikle davranmalarını emreder:

Allah, sizinle din konusunda savaşmayan, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkarmayanlara iyilik yapmanızdan ve onlara adaletli davranmanızdan sizi sakındırmaz. Çünkü Allah, adalet yapanları sever. Allah, ancak din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkaranları ve sürülüp-çıkarılmanız için arka çıkanları dost edinmenizden sakındırır... (Mümtehhine Suresi, 8-9)

Üstteki ayetler, bir müslümanın müslüman olmayan insanlara karşı bakış açısını belirlemektedir: Bir Müslüman, Müslüman olmayan insanların hepsine karşı iyilikle davranmalı, sadece İslam'a düşmanlık gösterenleri dost edinmemelidir. Eğer bu düşmanlık gösterenler müslümanların varlıklarına yönelik bir saldırıda bulunurlar da bu bir savaş sebebi olursa, Müslümanlar bu savaşı da yine adaletli şekilde ve insani sınırları gözeterek yürütmelidirler. Her türlü barbarlık, gereksiz şiddet eylemi, haksız tecavüz yasaktır. Bir başka Kuran ayetinde Allah Müslümanları

bu konuda uyarır ve düşmanlarına karşı duydukları öfkenin onları adaletsizliğe sürüklememesi gerektiğini haber verir:

Ey iman edenler, adil şahidler olarak, Allah için, hakkı ayakta tutun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletten alıkoymasın. Adalet yapın. O, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkup-sakinin. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızdan haberi olandır. (Maide Suresi, 8)

Cihad Kavramının Anlamı

İncelediğimiz konu gereğince açıklığa kavuşturulması gereken bir diğer önemli kavram da "cihad" kavramıdır.

"Cihad" kelimesinin tam karşılığı "gayret"tir. Yani İslama göre, "cihad etmek", "çaba göstermek, gayret etmek" anlamına gelmektedir. Peygamberimiz "en büyük cihadın kişinin kendi nefesine karşı verdiği cihad" olduğunu açıklamıştır. Nefisten kasıt, insanın bencil tutkuları ve hırslarıdır. Din karşıtı, ateist fikirlere karşı verilen fikri bir mücadele de tam anlamıyla bir cihaddır.

Bu gibi fikri ve manevi anlamlarının yanında, fiziksel bir mücadele olarak savaş da "cihad" sayılır. Ama bu savaşın yukarıda tarif ettiğimiz şekilde savunma amaçlı ve sınırlı bir savaş olması gerekir. Cihad kavramının masum insanlara yönelik bir şiddet eylemini, yani terörü tarif etmek için kullanılması ise, çok büyük ve haksız bir çarpıtma olacaktır.

İslam'daki Merhamet, Hoşgörü ve İnsancılık

Özetlemek gerekirse, İslam'ın "siyaset doktrini" (yani siyasi konulardaki İslami hüküm ve prensipler) son derece ılımlı ve barışçıldır. Bu gerçek müslüman olmayan pek çok tarihçi veya teolog tarafından da kabul edilmektedir. Bunlardan biri, eski bir rahibe ve Ortadoğu tarihi konusunda ünlü bir uzman olan İngiliz tarihçi Karen Armstrong'dur. Armstrong, üç büyük İlahi dinin tarihini incelediği Holy War (Kutsal Savaş) adlı eserinde bu konuda şu yorumları yapmaktadır:

İslam kelimesi Arapça'da barış kelimesiyle aynı kökten gelir ve Kuran, savaşı, Tanrı'nın rızasına aykırı gelen anormal bir durum olarak lanetler... İslam karşı tarafı yok etmeye yönelik veya saldırgan bir savaşı onaylamamaktadır, Tevrat'ın ilk beş kitabındaki yaklaşımın aksine. Hristiyanlıktan daha gerçekçi bir din olarak, İslam savaşın kaçınılmaz olduğunu kabul etmekte ve bazı durumlarda zulüm ve acıyı durdurmak için olumlu bir görev olarak görmektedir. (Ama) Kuran savaşın sınırlı olması gerektiğini ve olabildiğince insancıl bir şekilde yürütülmesini öğretir. Muhammed sadece Mekkelilerle değil, aynı zamanda bölgedeki Yahudi kabileleriyle ve Yahudilerle işbirliği yaparak kendisine karşı bir saldırı planlayan Suriye'deki Hristiyan kabileleriyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Ama bu yine de onun "Kitap Ehli"ni (Hristiyan ve Yahudileri) lanetlemesi gibi bir sonuç doğurmamıştır. Onun Müslümanları kendilerini savunmak durumunda kalmışlar, ama düşmanlarının dinine karşı kutsal bir savaşa girişmemişlerdir. Muhammed azad ettiği kölesi Zeyd'i bir Müslüman ordusunun kumandanı olarak Hristiyanlara karşı savaşa gönderdiğinde, onlara Tanrı yolunda cesurca ama insancıl şekilde savaşmalarını emretmiştir. Rahipleri, keşişleri veya rahibeleri taciz etmemeli veya savaşmayan güçsüz insanları hedef almamalıdır. Sivillere yönelik hiç bir katliam gerçekleştirilmemeli, tek bir ağaç bile kesilmemeli, hiç bir şey yıkılmamalıdır.. [1](#)

Peygamberimizin vefatından sonra da Müslümanlar diğer dinlerin mensuplarına karşı son derece hoşgörülü ve saygılı davranmaya devam etmişlerdir. İslam devletlerinde hem Yahudiler hem de Hristiyanlar son derece güvenli ve özgür bir yaşam sürmüşlerdir. Hz. Ömer Kudüs'ü fethettiğinde, bir katliama maruz kalacaklarından korkan Hristiyanları teskin etmiş, güvenlikte olduklarını onlara açıklamış, hatta kiliselerini ziyaret ederek, burada ibadete özgürce devam edebileceklerini onlara bildirmiştir.

Bu olaydan 4 asır kadar sonra, 1099 yılında Kudüs, Haçlılar tarafından işgal edilmiş ve içindeki tüm Müslümanlar kılıçtan geçirilmiştir. Şehri 1187 yılında geri alarak işgalden kurtaran İslam kumandanı Selahaddin Eyyubi ise, yine Hristiyanların korkularının aksine, tek bir sivilin bile kılına dokunmamış, tek bir yağma olayına izin vermemiş, işgalci Hristiyanlar tüm malları ve mülkleriyle birlikte güven içinde şehirden çıkabilmişlerdir.

Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları döneminde de İslam'ın adalet ve hoşgörüsü sürmüştür. Bilindiği gibi Katolik İspanya'nın hayat hakkı tanımadığı ve sürgün ettiği Yahudiler, aradıkları huzuru 1492 yılında sığındıkları Osmanlı topraklarında bulmuştur. Fatih Sultan Mehmed İstanbul'u fethettiğinde de, kentte hem Hristiyanlara hem de Yahudilere özgürce yaşam hakkı tanımıştır. Müslümanların hoşgörülü ve adaletli uygulamaları konusunda tarihçi A. Miquel şöyle demektedir:

"Hristiyan halklar, Bizans ve Latin devletleri zamanında bulamadıkları çok iyi yönetilen bir idare altındaydılar. Asla sistemli bir zulüm görmediler. Tam aksine imparatorluk, İstanbul başta olmak üzere, işkence gören İspanyol Yahudileri'ne bir sığınak olmuştu. Hiç bir yerde zorla İslamlaştırma olmamıştır. [2](#)

Georgetown Üniversitesi'nde din ve uluslararası ilişkiler profesörü olan John L. Esposito ise, tarihte Müslüman devletlerin idaresine geçen Yahudi ve Hristiyanların büyük bir toleransla karşılaştıklarını şöyle anlatmaktadır:

Bizans ve Pers topraklarında yaşayan ve zaten yabancı idareciler tarafından yönetilen pek çok müslüman olmayan toplum için, İslam idaresi bir yönetim değişikliği anlamına geliyordu, ama bu yeni yöneticileri çoğu zaman daha esnek ve toleranslıydı. Bu toplumların çoğu artık daha fazla otonomiye sahipti ve çoğulukla daha az vergi ödüyorlardı... Dini olarak, İslam'ın, Yahudilere ve yerel Hristiyanlara daha fazla dini özgürlük tanıyan, daha toleranslı bir din olduğunu ortaya çıkı. [3](#)

Bu yorumlardan da anlaşıldığı gibi, Müslümanlar tarihte hiç bir zaman "bozguncu" olmamış, aksine gittikleri her yerde, her millet ve inançtan insana güvenlik ve huzur götürmüşlerdir. (Detaylı bilgi için bkz. Harun Yahya, Kuran'da Adalet ve Hoşgörü, Kültür Yayıncılık, 2000)

Kısacası, Kuran ahlakının temelini hoşgörü, barış, merhamet oluşturmaktadır ve İslam yeryüzünü bozgunculuktan arındırmayı hedeflemektedir. Kuran'ın hükümleri ve bunların tarihte Müslümanlar tarafından uygulanışı bu konuda hiç bir tartışmaya yer vermeyecek kadar açıktır.

Dipnotlar

1- Karen Armstrong, Holy War, MacMillan London Limited, 1988, p. 25 [1](#)

2- F. Emecen, K. Beydilli, M. İpşirli, M.A. Aydın, İ. Ortaylı, A. Özcan, B. Yediyıldız, M. Kütükoğlu, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul, 1994, s. 467 [2](#)

3- John L. Esposito, The Islamic Threat: Myth or Reality, Oxford University Press, New York, 1992, s. 39 [3](#)